

Notat til bystyrets organer

Til: Helse- og sosialkomitéen
Fra: Byråden for helse og sosiale tjenester
Notat nr.: 228/2014

Dato: 15.09.2014
Vår ref (saksnr): 201403676-2
Arkivkode: 024

SVAR PÅ SPØRSMÅL FRA IVAR JOHANSEN (SV) VEDR SOSIALHJELPSUTGIFTER

Det vises til epost med spørsmål fra Ivar Johansen datert 3. juli, ankommet byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester 12. august.

Spørsmål fra: Ivar Johansen (SV) vedr. Sosialhjelpsutgifter:

Jeg viser til Byrådets kvartalsrapport pr. 31.3.2014, behandlet i siste bystyremøte.

Sosialhjelpsutgifter

Byrådet varsler der en årsprognose på forventet negativt avvik på sosialhjelpskostnadene med 51,8 millioner, samtidig som det presiseres at "sosialhjelpsutgiftene kan være undervurdert pr. dato."

Byrådet varsler mao at budsjettsprekken kan bli større.

For bydelene representerer dette naturligvis en betydelig belastning som - med krav om at bydelene aktivt skal styre mot budsjettbalanse - kan ha store konsekvenser for øvrige tjenestetilbud.

Jeg vil anta at byrådet nå - et kvartal senere - kan levere en sikrere prognose, og spør derfor:

- 1. Hva er forventet samlet årsprognose pr. i dag?*
- 2. Det sies at det er store forskjeller bydelene i mellom. Hva er årsprognosen pr. bydel?*
- 3. Jeg forutsetter at Byrådet ved anbefalt budsjett for 2014 hadde realistiske prognoser for sosialhjelpsutgifter. Hva har skjedd etter at budsjett 2014 ble vedtatt som gjør at bydelene ligger an til så stort sprekk i sosialhjelpsutgiftene?*
- 4. Vil bydelene bli tildelt kompensasjon for deler av dette beløpet, slik at viktig velferdstilbud i bydelene ikke må reduseres/nedlegges?*

Et særskilt spørsmål vedrørende bydel Frogner:

I byrådets kvartalsrapport varsles det en positiv årsprognose for bydelen med + 5 millioner i forhold til tildelt budsjett.

Situasjonen er pr. i dag dramatisk endret, og bydelsutvalget er invitert til omfattende kutt i tjenestetilbudet.

1. Hva har skjedd etter 31. mars 2014 som gir grunnlag for en slik dramatisk endring av den økonomiske situasjon i bydelen?

Svar:

Sosialhjelpsutgifter

1. Hva er forventet samlet årsprognose pr. i dag?

Svar:

Medio august melder bydelene samlet sett en prognose for merforbruk på 57,4 mill kr. Bydelenes prognoser gis forhold til deres interne budsjetter medio august. Etter kvartalsrapporten pr 31.03. har bydelenes interne budsjetter samlet sett økt med 25,5 mill kr, til 940,7 mill kr. Deres samlede prognoser for netto utgift til økonomisk sosialhjelp har dermed økt med 31,1 mill, kr til 998,1 mill.

Bystyrets vedtatte budsjett for FO4 Økonomisk sosialhjelp (Dok 3) er på 979,5 mill kr. I forhold til det vedtatt budsjettet (Dok 3) gir bydelenes prognoser et merforbruk på 18,6 mill kr.

Det er grunn til å frykte at bydelenes prognoser for netto utgift til økonomisk sosialhjelp samlet sett er for optimistisk. En framskrivning av utgiftene hittil i år gir om lag 1024 mill kr i netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp. Dette tilsvarer et merforbruk på 44,4 mill kr i forhold til vedtatt budsjett for 2014 (Dok 3). Den framskrivningen baserer seg på at gjennomsnittlig utgift pr måned i perioden august – desember blir på samme nivå som det faktiske gjennomsnittet for perioden januar – juni (juli er holdt utenom prognosegrunnlaget, da denne måneden som vanlig ligger spesielt lavt). Det er pr i dag ingen konkrete holdepunkter for å anta at nivået vil synke de siste fem månedene. Bydelene har fokus på de høye utgiftene til økonomisk sosialhjelp. Samtidig har den negative effekten på sosialhjelpsutgiftene av avklaringene av alle de AAP-sakene som våren 2014 ville utløpe etter 4 år, ikke vært så stor som forventet. Svært mange av disse sakene fikk en forlengelse i stedet for en endelig avklaring, slik at effekten kan komme på et seinere tidspunkt. Det er dermed fremdeles usikkerhet knyttet til utviklingen utover høsten. Byrådet følger imidlertid utviklingen nøye.

2. Det sies at det er store forskjeller bydelene i mellom. Hva er årsprognosen pr. bydel?

Svar:

I tabellen nedenfor framkommer både bydelenes prognoser og avviket i forhold til deres egne, interne budsjetter. Tallene er hentet fra Agresso pr 25.08. I tabellen framkommer også en framskrivning av utgiftene ut året basert på utgiftsnivået hittil i år, og avviket i forhold til bystyrets vedtatte budsjett (Dok 3).

Som det framkommer av tabellen, ligger bydelenes egne prognoser gjennomgående lavere enn en framskrivning av utgiftene.

Bydel	Bydelenes interne budsjett medio august	Bydelens egen prognose (1000 kr) hentet fra Agresso pr 25.08.14			Tildelt budsjett 2014 Dok 3 (1000 kr)	Framskrivning ut året av utgiftsnivået januar – juni (1000 kr)		
		Bydelens egen prognose	Avvik ift internt budsjett	Avvik i %		Resultat ved framskrivning	Avvik ift tildelt budsjett Dok 3	Avvik i %
Gamle Oslo (1)	140 395	143 395	3 000	2,1 %	146 745	155 621	8 876	6,0 %
Grünerløkka (2)	128 470	134 470	6 000	4,7 %	127 096	134 203	7 107	5,6 %
Sagene (3)	76 162	80 162	4 000	5,3 %	82 294	81 113	-1 181	-1,4 %
St.Hanshaugen (4)	53 598	53 598	0	0,0 %	59 006	59 196	190	0,3 %
Frogner (5)	69 727	68 427	-1 300	-1,9 %	55 727	69 612	13 885	24,9 %
Ullem (6)	10 069	14 069	4 000	39,7 %	13 569	17 295	3 726	27,5 %
Vestre Aker (7)	18 641	22 641	4 000	21,5 %	18 641	23 339	4 698	25,2 %
Nordre Aker (8)	28 208	30 208	2 000	7,1 %	28 208	30 539	2 331	8,3 %
Bjerke (9)	78 333	75 333	-3 000	-3,8 %	63 854	72 982	9 128	14,3 %
Grorud (10)	60 255	63 055	2 800	4,6 %	60 255	63 972	3 717	6,2 %
Stovner (11)	66 018	72 018	6 000	,1 %	69 618	72 771	3 153	4,5 %
Alna (12)	58 409	65 409	7 000	12,0 %	94 866	66 558	-28 308	-29,8 %
Østensjø (13)	49 955	54 455	4 500	9,0 %	50 605	54 574	3 969	7,8 %
Nordstrand (14)	30 695	37 695	7 000	22,8 %	30 695	39 657	8 962	29,2 %
Søndre Nordstrand (15)	71 761	83 195	11 434	15,9 %	78 367	82 521	4 154	5,3 %
Sum	940 696	998 130	57 434	6,1 %	979 546	1 023 953	44 407	4,5 %

3. Jeg forutsetter at Byrådet ved anbefalt budsjett for 2014 hadde realistiske prognoser for sosialhjelpsutgifter. Hva har skjedd etter at budsjett 2014 ble vedtatt som gjør at bydelene ligger an til så stort sprekk i sosialhjelpsutgiftene?

Svar:

Utgiftene til økonomisk sosialhjelp økte i 2013 i hele landet, og i Oslo særlig de siste tre månedene av året. Det høye nivået i de siste tre månedene av 2013 vedvarte og økte også noe inn i 2014. Nivået hittil i 2014 ligger dermed godt over tilsvarende periode i 2013. Også flere av de andre store byene har hatt en slik vekst i 2014. Tabellen nedenfor viser endringen i regnskapsførte netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp i perioden 1. januar – 31. juli i 2013 og 2014. Som det framkommer av tabellen, er ikke utgiftsveksten likt fordelt mellom bydelene. I mange bydeler har det imidlertid vært en vekst i antall mottakere og i stønadslengden i forhold til samme periode i 2013, og som gir en utgiftsvekst. Årsakene til veksten som bydelene oppgir er sammensatte og

gjenspeiler ulike utfordringer i bydelene. Det er så langt ikke funnet gjennomgående, særskilte årsaksfaktorer bak utviklingen.

Bydel	Netto driftsutgifter (1000 kr)			
	1.1.-31.07 2013	1.1.-31.07 2014	Endring	Endring i %
Gamle Oslo (1)	85 954	94 512	8 557	10,0 %
Grünerløkka (2)	63 833	80 416	16 583	26,0 %
Sagene (3)	44 765	49 526	4 760	10,6 %
St.Hanshaugen (4)	32 054	34 438	2 384	7,4 %
Frogner (5)	35 288	41 422	6 134	17,4 %
Ullern (6)	9 796	10 466	670	6,8 %
Vestre Aker (7)	11 357	14 426	3 069	27,0 %
Nordre Aker (8)	18 061	19 159	1 098	6,1 %
Bjerke (9)	42 283	43 048	765	1,8 %
Grorud (10)	39 833	37 971	-1 862	-4,7 %
Stovner (11)	39 797	43 055	3 257	8,2 %
Alna (12)	33 623	39 431	5 808	17,3 %
Østensjø (13)	28 556	31 861	3 305	11,6 %
Nordstrand (14)	22 829	25 509	2 680	11,7 %
Søndre Nordstrand (15)	42 920	49 432	6 512	15,2 %
Sum	550 948	614 671	63 723	11,6 %

4. Vil bydelene bli tildelt kompensasjon for deler av dette beløpet, slik at viktig velferdstilbud i bydelene ikke må reduseres/nedlegges?

Svar:

Byrådet følger utviklingen i økonomisk sosialhjelp nøye.

Som en del av den samlede kompensasjonsordningen til bydelene for bosetting av flyktninger, er det i budsjettet for inneværende år satt av inntil 14,5 mill kr til budsjettjustering av FO4 økonomisk sosialhjelp som følge av faktisk bosetting av flyktninger (kr 20.000 pr bosatt). Første fordeling basert på faktisk bosatte i 1. halvår, foretas medio september. Siste fordeling foretas ultimo desember. I 2013 beløp samlet kompensasjon over FO4 økonomisk sosialhjelp seg til om lag 12 mill. Det forventes at kompensasjonen vil ligge på samme nivå eller noe høyere i 2014.

I tillegg ble byrådets forslag om å heve sosialhjelpsbufferen på kap. 192 fra 10 til 20 mill kr vedtatt av bystyret ved behandlingen av saken om revidert budsjett 2014 – effekt av regnskap 2013 mv.

Det er pr i dag ikke fattet ytterligere vedtak om å øke sosialhjelpsbudsjettet for inneværende år.

Et særskilt spørsmål vedrørende bydel Frogner

I byrådets kvartalsrapport varsles det en positiv årsprognose for bydelen med + 5 millioner i forhold til tildelt budsjett. Situasjonen er pr. i dag dramatisk endret, og bydelsutvalget er invitert til omfattende kutt i tjenestetilbudet.

1. Hva har skjedd etter 31. mars 2014 som gir grunnlag for en slik dramatisk endring av den økonomiske situasjon i bydelen?

Svar:

Opprinnelige budsjettpremisser

Bydel Frogner har et reelt innsparingskrav på om lag 24 mill. i 2014. I følge bydelsutvalgets opprinnelige budsjettvedtak, er dette primært saldert slik:

- Sosialhjelpsrammen ble budsjettert lik bystyrets tildeling på 55,7 mill. En videreføring av forbruk 2013 justert for økning i sosialhjelpssatsene gir et innsparingsbehov på 9 mill.
- Det er budsjettert med en reell nedgang på 4 institusjonsplasser, og dette gir et innsparingsbehov på 2 mill.
- Hjemmetjenesten er budsjettert med en reduksjon på 1000 vedtakstimer pr måned. Dette utgjør et innsparingskrav på 9,5 mill. Dette må først håndteres som reduksjon i vedtatte timer og deretter håndteres om bemanningsreduksjon for utfører.
- Hjemmetjenesten er forutsatt å klare krav til nærværstid, slik som budsjettpremisser for brukervalgsordningen. Det krever en produktivetsforbedring på 6 mill.
- Barnevernet har et budsjett som innebærer et reelt innsparingskrav på 3,5 mill. i forhold til videreføring av forbruk for 2013.
- Det er avsatt 6 mill. som bufferavsetning for kjøp av flere institusjonsplasser i pleie og omsorg

Endring i aktivitet, forbruk og prognose

	Reelt innsparingskrav	Prognose mars	Prognose april	Prognose mai	Endring årsprognose
Økonomisk sosialhjelp	-9 000	-5 000	-9 000	-14 000	-9 000
Institusjonsplasser pleie og omsorg	4 000	5 500	5 500	2 500	-3 000
Hjemmetjenesten samlet	-15 500	-5 200	-8 100	-15 600	-10 400
Barnevernet	-3 500	0	-3 000	-2 000	-2 000
Sum	-24 000	-4 700	-14 600	-29 100	-24 400
Administrasjon og fellestjenester		6 350	6 950	6 800	450
NAV- sosialtjenesten og KVP		5 000	2 800	4 400	-600
Barnehager		2 250	2 250	2 400	150
Øvrige tjeneste pleie og omsorg		-3 900	-3 100	-1 250	2 650
Sum		9 700	8 900	12 350	2 650
Samlet årsprognose		5 000	-5 700	-16 750	-21 750

Tabellen over viser hva som er årsaken til at årsprognosen er endret fra 5 mill. i mindreforbruk til 16,8 mill. i merforbruk fra utgangen av mars til utgangen av mai.

- Sosialhjelpsutgiftene hadde en stor økning i slutten av 2013. Det var usikkert om denne økningen var midlertidig eller ikke. Bydelen vedtok en rekke tiltak for å få ned sosialhjelpsutgiftene, og trodde dette ville bidra til utgiftsreduksjon. Utover våren ble det klart at sosialhjelpsutgiftene ville øke klart også i 2014. I dette notatet ser vi det er en utvikling som

skjer i de fleste bydelene. Forbruksprognosen pr mai var 69,7 mill. og utgjorde merforbruk på 14 mill. i forhold til tildelt sosialhjelpsramme. Det er en svekkelse av prognosen på 9 mill. siden mars.

- Kjøp av institusjonsplasser i pleie og omsorg ikke redusert i løpet av våren, selv om befolkningsprognosen klart indikerer redusert utgiftsbehov. Og det ble kjøpt flere spesialplasser. Dette er en svekkelse av prognosen på 3 mill. siden mars.
- Barnevernet fikk etter hvert en aktivitetsutvikling, som gjorde at prognosen måtte justeres fra budsjettbalanse i mars til merforbruk på 2 mill. i mai.
- I hjemmetjenesten har bydelen klart å redusere aktiviteten med 1000 timer pr måned, men den har ikke klart å redusere bemanningen tilsvarende. Bydelen klarte heller ikke å øke produktiviteten i første halvår. I tillegg oppsto et ytterligere behov for bemanningsreduksjon som en følge av at flere valgte privat leverandør fremfor kommunal leverandør. Bydelen så allerede i mars at det ikke var mulig å spare 15,5 mill. på redusert bruk av ansatte, og meldte en prognose på 5,2 mill. i merforbruk. Bydelen har imidlertid vært for optimistisk i forhold til å forutsette at utfører på egen hånd klarte å ta ned bruk av arbeidskraft i takt med at bydelen reduserte antall vedtakstimer. Fra mars til mai ble derfor prognosen svekket med 10,4 mill.

Budsjettjusteringssak pr 1.juli

Som en følge av svekkelse i årsprognosen, vedtok bydelsutvalget at bydelsdirektøren fremmet sak om budsjettjustering med tiltak for å saldere budsjettet med 16,8 mill. slik at det var mulig ha et budsjett i balanse. Bydelsutvalget la til grunn at tiltakene i så stor grad som mulig bør unngå ytterligere reduksjon i vedtatt tjenestetilbud. Saken som ble fremlagt til behandling 1. juli inneholdt forslag til innsparinger/besparelser på til sammen 16,8 mill. og handler om følgende:

- Krav til reell nedbemanning av hjemmetjenesten på 5,5 mill. i forhold status pr mai. (herunder 1 mill. som en følge av at brukere ble forutsatt å kunne handle mat selv, der forholdene ligger til rette for dette). Dette betyr at bydelen har revurdert hva den kan klare å gjennomføre av bemanningsreduksjoner dette året - fra 15,5 mill. til 5,5 mill. Fra utgangen av juni har bydelen iverksatt flere tiltak for å øke produktiviteten/tilpasse bemanningen i forhold til vedtatt aktivitetsnivå.
- Inntektsøkninger på til sammen 5,5 mill. innenfor en rekke tjenesteområder (barnevern, rusomsorg, barnevern, sykehjemsplasser, utleie gater og torg), og uten at dette går utover tjenestetilbudet.
- Redusere kjøp av sykehjemsplasser med 2 plasser, som en tilpasning til forventet befolkningsutvikling - 0,6 mill.
- Stillingsreduksjon i administrasjon, bestillerkontor og NAV merkantil - 1,1 mill.
- Tiltak for å redusere sykefravær og besparelser IKT boliger på til sammen 1 mill.
- Effektivisere drift av kommunale boliger med 1 mill. og forutsatt innsparing på 0,5 mill. i TT-kjøring på grunn av nye kjøretidsavtaler.
- Inndragning av frivillighetsmidler på 0,14 mill.
- Nedleggelse av HUSK komite med innsparingseffekt på 0,1 mill.
- Redusere nattjenesten med 1 stilling – 0,3 mill.
- Overføre drift av Hamna fritidsklubb til Røde kors – 0,5 mill.
- Redusere vikarbruk i barnehagene – 0,5 mill.

Dette forslaget til innsparingstiltak påvirker etter min vurdering tjenestetilbudet i minimal grad.

Bydelsutvalget vedtok forslagene til innsparinger med unntak for de fire siste punktene. Det ble i stedet vedtatt at bydelsdirektøren skulle finne ytterligere 2 mill. i besparelser under administrasjon

og fellestjenester. Ettersom de fire siste punktene utgjør 1,4 mill., betyr dette også at det ble vedtatt å avsette en budsjettreserve på 0,6 mill.

Med vennlig hilsen

Øystein Eriksen Søreide
byråd

Godkjent og ekspedert elektronisk

Kopi: Finanskomiteén
Ivar Johansen (SV)